

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Resultatrapport for finansforetak

1.-3. kvartal 2021

DATO:
26.11.2021

Innhold

1	Hovedinntrykk	4
2	Banker, kredittforetak og finansieringsforetak	5
2.1	Banker	5
2.2	Forbrukslån i banker og finansieringsforetak	11
2.3	Finansieringsforetak	13
3	Forsikringsforetak	16
3.1	Livsforsikringsforetak	16
3.2	Skadeforsikringsforetak	19
4	Vedlegg	22
4.1	Makroøkonomiske størrelser	22

1 Hovedinntrykk

Norske banker fikk et betydelig høyere resultat før skatt etter tre kvartaler i 2021 enn i samme periode året før. Resultatforbedringen innebar en økning i samlet egenkapitalavkastning fra 9,4 til 11,0 prosent.

Hovedforklaringen til bankenes resultatforbedring var lave tap på utlån. Reduksjonen i utlånstap var særlig markert for gruppen av store banker, påvirket av tilbakeføringer av tidligere tapsavsetninger. Omfanget av misligholdte engasjementer økte etter pandemiutbruddet, men har sunket de siste kvartalene, og tilsvarte 2,0 prosent av utlånsvolumet ved utgangen av tredje kvartal.

Bankenes netto renteinntekter var betydelig lavere enn i samme periode i fjor, påvirket av rentefallet etter pandemiutbruddet. Det var vekst i andre inntekter, særlig provisjoner fra eiendomsmegling og investeringsbanktjenester, mens driftskostnadene var stabile. Dette førte til at forholdet mellom bankenes kostnader og inntekter kun økte med ett prosentpoeng, til 44 prosent etter tre kvartaler.

Bankenes utlånsvekst var uendret i tredje kvartal, med en tolv månedersvekst på 3,3 prosent ved utgangen av kvartalet. Veksten til innenlandske bedriftskunder sank etter pandemiutbruddet, men har økt svakt de siste to kvartalene. Utlånsveksten til personkunder steg svakt gjennom 2020, men har vært stabil så langt i 2021. Innskudd fra kunder økte betydelig etter pandemiutbruddet og tolv månedersveksten har vært stabil rundt 10 prosent siden.

Omfanget av forbrukslån fortsetter å avta. Ved utgangen av tredje kvartal hadde foretakene i Finanstilsynets kartlegging av **forbrukslån** en nedgang i utlånsvolum til norske kunder på 12 prosent siste år. Justert for salg av porteføljer av misligholdte lån var reduksjonen på 7 prosent. Misligholdte forbrukslån, inkludert til kunder i utlandet, tilsvarte 13 prosent av utlånsmassen ved utgangen av tredje kvartal, som var nær ett prosentpoeng lavere enn året før. For gruppen av norske banker med forbrukslån som hovedaktivitet avtok misligholdsandelen til 19 prosent. Nedgangen i misligholdsandel forklares til dels av betydelige salg av misligholdte porteføljer siste år.

Livsforsikringsforetakene fikk også et bedre resultat sammenlignet med ett år tidligere. Oppgangen i aksjemarkedene bidro sterkt til økte investeringsinntekter. I kollektivporteføljen var den verdijusterte avkastningen, som inkluderer urealiserte verdiendringer, på 6,4 prosent, opp fra 2,5 prosent i første til tredje kvartal i fjor. Avkastningen i investeringsvalgporteføljen var opp fra -0,4 prosent til 10,7 prosent i samme periode.

Realisasjon av aksjegevinster kombinert med et sterkt forsikringsresultat bidro til at også **skadeforsikringsforetakene** hadde et godt resultat. Resultatet før skatt utgjorde 26,0 prosent av premieinntektene for egen regning, mot 16,6 prosent i første til tredje kvartal 2020.

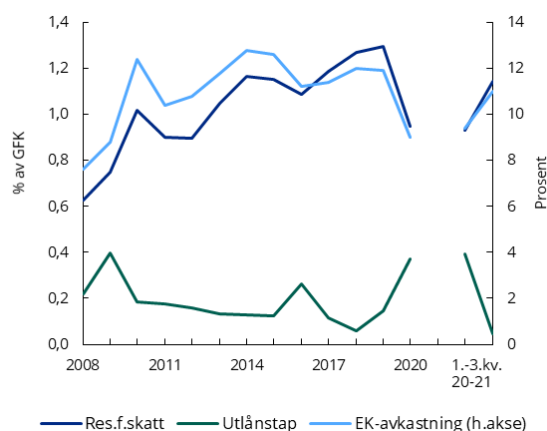
2 Banker, kredittforetak og finansieringsforetak

2.1 Banker

Resultat

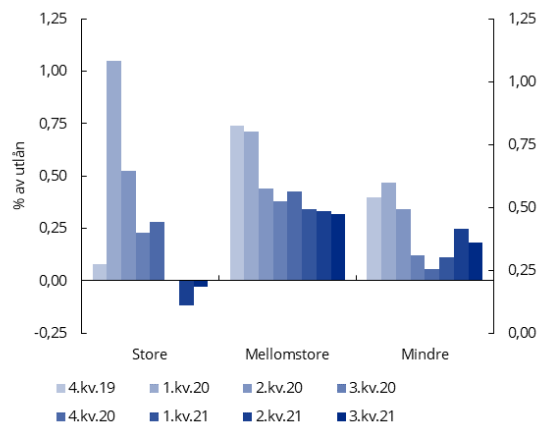
- Norske banker oppnådde et betydelig høyere resultat før skatt etter tre kvartaler i 2021 enn i samme periode året før. Hovedforklaringen til resultatforbedringen var lave tap på utlån.
- Samlet egenkapitalavkastning var 11 prosent etter tre kvartaler, i underkant av to prosentpoeng bedre enn året før, se figur 2.1.
- Samlede tap på utlån tilsvarte kun 0,1 prosent av den gjennomsnittlige utlånsmassen. Tapsnivået er påvirket av betydelige tilbakeføringer av tidligere tapsavsetninger i enkelte store banker. Tapene i øvrige banker er noe høyere enn for de store bankene, påvirket av tap i forbrukslånsbanker, se figur 2.2.¹

Figur 2.1 Lønnsomhetsutvikling i norske banker

Kilde: Finanstilsynet

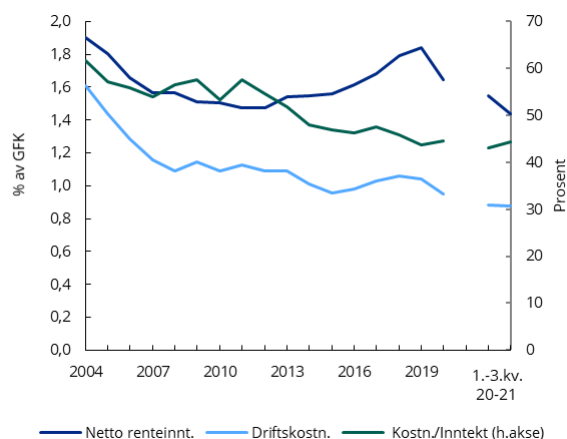
Figur 2.2 Utlånstap pr kvartal (annualisert), grupper av banker

Kilde: Finanstilsynet

- Netto renteinntekter er lavere enn ett år tidligere, se figur 2.3, i hovedsak som følge av reduserte innskuddsmarginer.
- Netto provisjonsinntekter er klart høyere enn året før. Økningen er sterkest for de større bankene, og skyldtes særlig positiv utvikling for eiendomsmegling og investeringsbanktjenester, men også mellomstore og mindre banker viste god utvikling. Øvrige inntekter ble redusert, i hovedsak som følge av lavere positive verdiendringer på finansielle instrumenter.

¹ Store: DNB Bank og de 6 store regionsparebankene. Mellomstore: Øvrige banker (39) med en forvaltningskapital større enn 10 mrd. kroner. Mindre banker: 69 banker med forvaltningskapital mindre enn 10 mrd. kroner

Figur 2.3 Netto rente og driftskostnader i norske banker

Kilde: Finanstilsynet

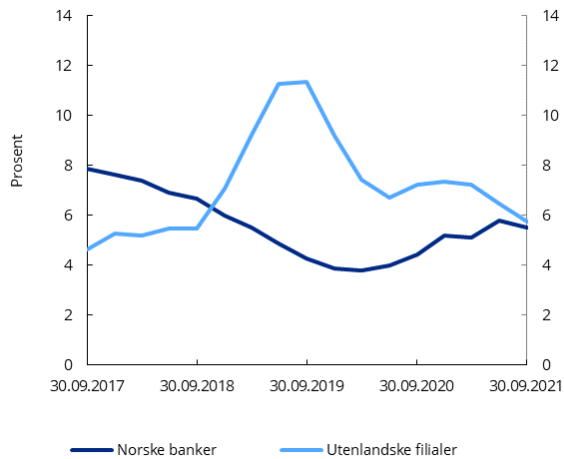
- Bankenes driftskostnader var stabile sett i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital. Reduksjonen i netto renteinntekter førte likevel til en svak økning i det aggregerte kostnad/inntektsforholdet, se figur 2.3.

Tabell 2.1 Resultat for samtlige norske banker

	1.-3.kv.21		1.-3.kv.20	
	Mill. kr.	% GFK	Mill. kr.	% GFK
Netto renteinntekter	65 662	1,44	67 689	1,55
Andre inntekter	28 682	0,63	27 797	0,64
herav verdiendr. finansielle instrumenter	4 171	0,09	6 207	0,14
Driftskostnader	40 014	0,88	38 466	0,88
herav lønn og personalkostnader	21 840	0,48	20 370	0,47
Resultat før tap på utlån	54 330	1,19	57 020	1,31
Bokførte tap på utlån	2 036	0,04	17 166	0,39
Gev/tap ikke-fin.eiendeler	-107	0,00	782	0,02
Resultat før skatt	52 188	1,14	40 635	0,93
Skattekostnad	10 984	0,24	7 926	0,18
Resultat etter skatt	41 203	0,90	32 710	0,75
Egenkapitalavkastning (%)	11,0		9,4	

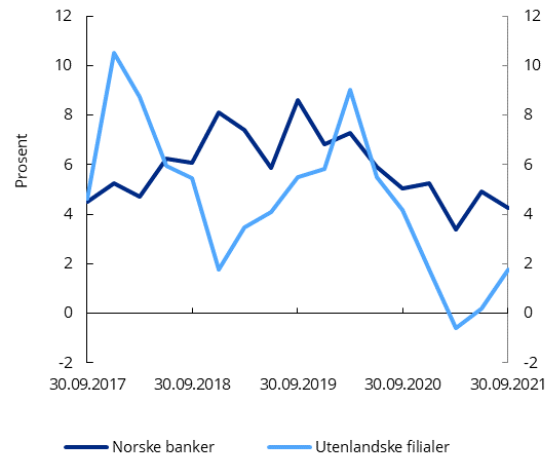
- Bankenes samlede utlånsvekst siste tolv måneder var 3,3 prosent, uendret fra kvartalet før. Kronestyrkingen det siste året har bidratt til å holde utlånsveksten målt i kroner nede.
- Veksten i utlån til innenlandske personkunder tiltok i perioden etter pandemiutbruddet, men 12-månedersveksten gikk svakt ned fra utgangen av juni til utgangen av september. De siste par årene har norske banker økt veksttakten, mens de utenlandske filialene har redusert sin vekst i Norge, se figur 2.4.
- Veksten i utlån til innenlandske bedriftskunder sank markert etter pandemiutbruddet, men har økt svakt de to siste kvartalene. De utenlandske bankenes filialer reduserte veksten særlig sterkt i 2020, men har økt veksttakten siden utgangen av mars i år, se figur 2.5.

Figur 2.4 Vekst i utlån til innenlandske personkunder

Kilde: Finanstilsynet

Figur 2.5 Vekst i utlån til innenlandske bedriftskunder

Kilde: Finanstilsynet

- Omfanget av misligholdte engasjementer var 10 prosent lavere enn året før, og tilsvarte 2,0 prosent av utlånsmassen. Det var engasjementer misligholdt mer enn 90 dager siden forfall som forklarte reduksjonen. Misligholdsnivået er høyest i gruppen av mellomstore banker, til dels forklart av høyt misligholdsnivå i forbrukslånsbanker.

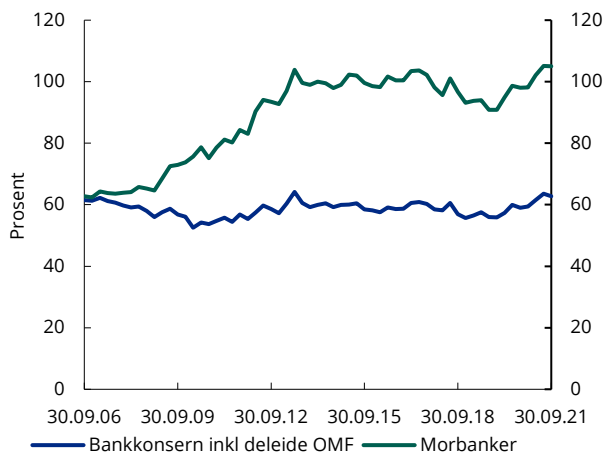
Tabell 2.2 Balanseutvikling for samtlige norske banker

	30.09.2021		30.09.2020		vekst i %
	Mrd.kr	% av br. utlån	Mrd.kr	% av br. utlån	
Forvaltningskapital	5 908,1		5 710,6		3,5
Brutto utlån til kunder	3 975,6		3 851,5		3,2
... Inkl. utlån i gruppeeide OMF-foretak	4 302,6		4 164,8		3,3
Tapsnedskrivninger på utlån	-33,9	-0,9	-40,1	-1,0	-15,5
herav trinn 1	-4,6	-0,1	-4,9	-0,1	-7,1
herav trinn 2	-4,9	-0,1	-6,4	-0,2	-23,8
herav trinn 3	-24,4	-0,6	-28,8	-0,7	-15,0
Brutto misligholdte eng., 90 dager	30,6	0,8	39,2	1,0	-22,0
Andre misligholdte eng.	47,9	1,2	47,9	1,2	0,0
Gjeld til kredittinstitusjoner	344,4		350,2		-1,7
Innskudd fra kunder	2 700,1		2 461,4		9,7
Verdipapirgjeld	1 629,5		1 711,9		-4,8

Finansiering

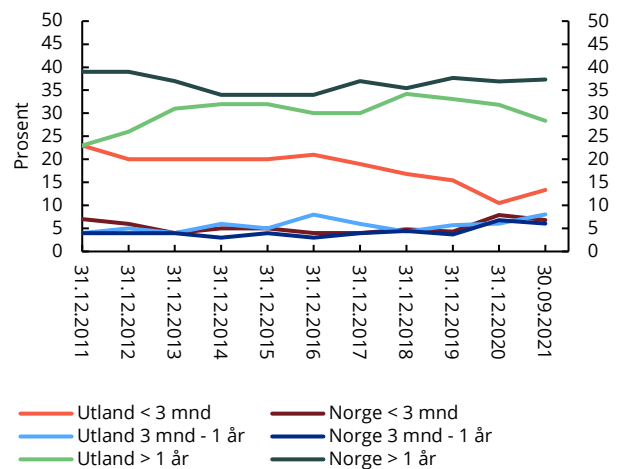
- Innskuddsdekningen har økt de siste årene ved at veksten i innskudd har vært høyere enn veksten i brutto utlån til kunder, se figur 2.6.
- Ved utgangen av tredje kvartal var 13 prosent av total markedsfinansiering fra utenlandske kilder med kortere gjenværende løpetid enn tre måneder, se figur 2.7.

Figur 2.6 Innskuddsdekning for bankkonsern inkl. deleide OMF og for morbank, andeler av brutto utlån

Kilde: Finanstilsynet

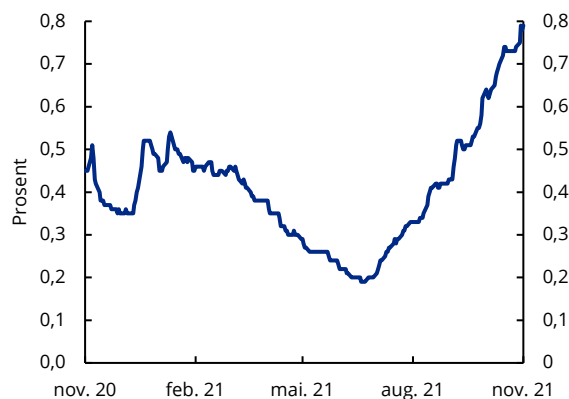
Figur 2.7 Utvikling i markedsfinansiering, banker og OMF-foretak, etter løpetid og innland/utland

Kilde: Finanstilsynet

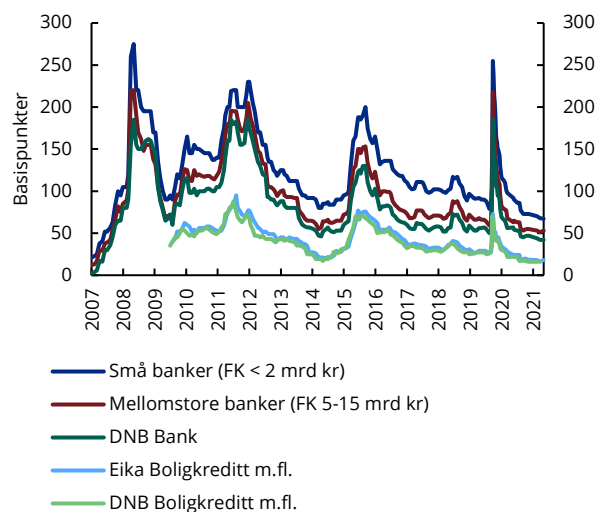
- Tre måneders NIBOR økte gjennom tredje kvartal. Etter at styringsrenten ble hevet med en kvart prosent i slutten av september har pengemarkedsrenten økt tilsvarende, se figur 2.8.
- Risikopåslagene på obligasjoner er lave historisk sett og har i løpet av 2021 vært på de laveste nivåene som er registrert i løpet av de siste ti årene, både for seniorobligasjoner og obligasjoner med fortrinnsrett, se figur 2.9.

Figur 2.8 Utvikling i 3mnd-NIBOR

Kilde: Thomson Reuters

Figur 2.9 Indikative påslag over 3mnd-NIBOR for seniorobligasjoner og OMF tom. uke 44/2021

Kilde: DNB Markets

Utenlandske bankers filialer

- Også de utenlandske filialene hadde lave tap på utlån etter tre kvartaler, tilsvarende 0,2 prosent av utlånsvolumet (annualisert). På samme tid i 2020 var tapsnivået i filialer av utenlandske banker svært høyt, i stor grad drevet av tapsavsetninger på oljerelaterte eksponeringer.
- Også utenlandske bankers filialer har betydelig lavere netto renteinntekter enn ett år tidligere, men de lave utlånstapene førte likevel til en betydelig bedring av filialenes resultat, se tabell 2.3.

Tabell 2.3 Resultat for utenlandske bankers filialer²

	1.-3.kv.21		1.-3.kv.20	
	Mill.kr	% GFK	Mill.kr	% GFK
Netto renteinntekter	14 787	1,15	16 497	1,42
Andre inntekter	8 711	0,68	5 990	0,51
herav verdiendr. på fin. instr.	1 611	0,13	-277	-0,02
Driftskostnader	10 578	0,82	10 130	0,87
herav lønn og personalkostnader	4 767	0,37	4 562	0,39
Resultat før tap	12 920	1,00	12 357	1,06
Tap på utlån	1 613	0,13	12 500	1,07
Resultat før skatt	11 307	0,88	-143	-0,01
	30.09.2021		30.09.2020	
	Mrd.kr		Mrd.kr	Vekst
Forvaltningskapital	1 746		1 641	6,4
Brutto utlån til kunder (inkl. OMF-foretak)	1 410		1 384	1,9
Innskudd fra kunder	711		658	8,0

OMF-foretak

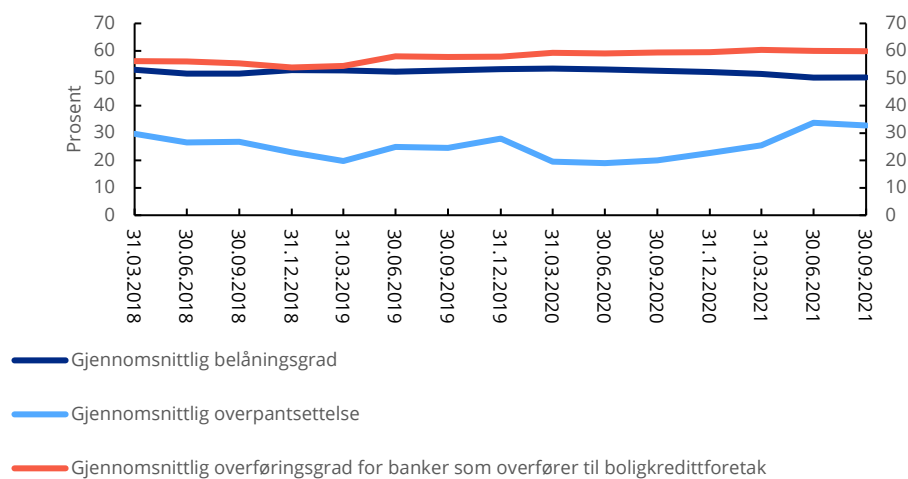
- OMF-foretakene økte utlånene med 5,5 prosent i løpet av siste år, se tabell 2.5.
- Gjennomsnittlig belåningsgrad på utlån som inngår i sikkerhetsmassen har endret seg lite over tid, og var mellom 45 og 60 prosent for de største foretakene ved utgangen av tredje kvartal.
- Gjennomsnittlig overpantsettelse i foretakene var 33 prosent, se figur 2.10. Dette er en økning på 12,7 prosentpoeng sammenlignet med for et år siden. Mye av økningen er drevet av at OMF-foretakene har kjøpt tilbake obligasjoner som ble utstedt for å benyttes som sikkerhet for ekstraordinære F-lån lagt ut av Norges Bank i 2020.
- Årsveksten i gjeld stiftet ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett var negativ i tredje kvartal, også dette skyldes tilbakekjøp av obligasjoner av OMF-foretakene.

² Tall for de 18 filialene som driver innskuddsvirksomhet.

Tabell 2.4 Balanseposter OMF-foretak (24 foretak)

	30.09.2021	30.09.2020	
	Mill. kr	Mill. kr	% vekst
Forvaltningskapital (sum gjeld og egenkapital)	1 951 157	1 996 907	-2,3
Brutto utlån til kunder	1 847 671	1 750 798	5,5
herav utlån sikret med pant i bolig/næringseiendom	1 680 909	1 595 385	5,4
Fyllingssikkerhet	53 510	61 543	-13,1
Sum sikkerhetsmasse	1 774 688	1 785 689	-0,6
Gjennomsnittlig overpantsettelse	32,8	20,1	12,7
Gjennomsnittlig belåningsgrad	50,2	52,7	-2,5
Gjeld stiftet v. utstedelse av oblig. m. fortrinnsrett	1 336 464	1 487 398	-10,1

Figur 2.10 Utvikling i overpantsettelse og belåningsgrad i OMF-foretakene, og gjennomsnittlig overføringsgrad for bankene som overfører til OMF-foretakene.

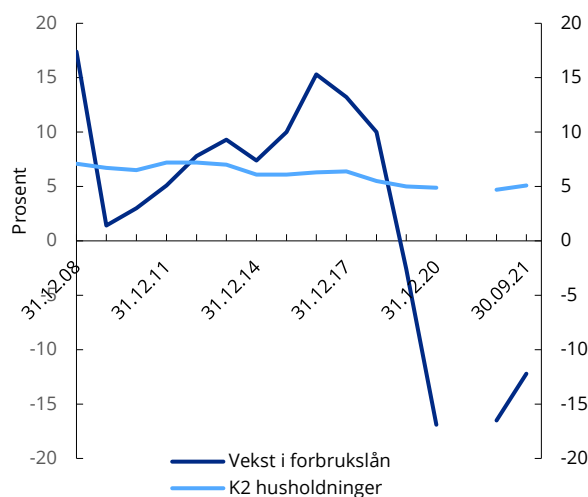

Kilde: Finanstilsynet

2.2 Forbrukslån i banker og finansieringsforetak

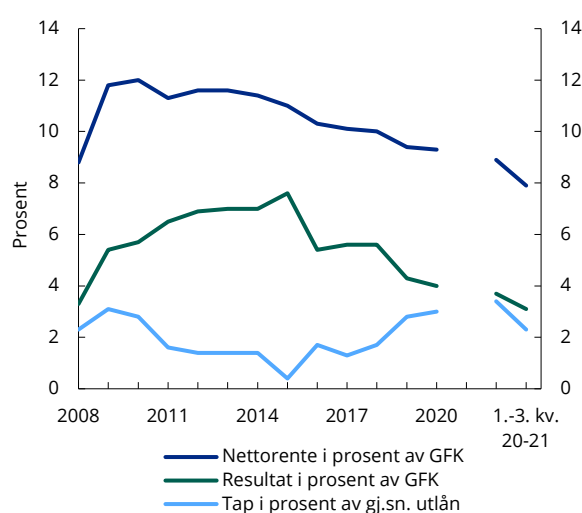
- Den sterke nedgangen i utlånsvolumet i forbrukslånsmarkedet har fortsatt i 2021, se figur 2.11 og tabell 2.5. For foretakene som inngår i Finanstilsynets kartlegging³ falt utlånene i det norske markedet med 12 prosent fra utgangen av tredje kvartal 2020 til utgangen av tredje kvartal 2021. Etter justering for salg av porteføljer av misligholdte lån⁴ til finansieringsforetak var reduksjonen 7 prosent.
- De totale forbrukslånene i utvalget, som inkluderer norske foretaks forbrukslån i utlandet (i hovedsak andre nordiske land), falt med 11 prosent siste tolv måneder. For det utenlandske markedet isolert ble utlånene redusert med 9 prosent.
- En nedgang i netto renteinntekter har redusert inntjeningen noe for foretakene samlet, se figur 2.12, men lønnsomheten er fortsatt god for flere av foretakene. Tapene i første til tredje kvartal 2021 utgjorde 2,3 prosent av utlånene, som var 1,1 prosentpoeng lavere enn i tilsvarende periode i fjor. For norske forbrukslån banker⁵ var tapene 3,8 prosent, en nedgang på 1,0 prosentpoeng.
- Det var en klar økning i salg av misligholdte lån i tredje kvartal 2021, se figur 2.13. Foretakene i utvalget solgte porteføljer til en pålydende verdi av 7,3 mrd. kroner i perioden 30. september 2020 til 30. september 2021. Av dette var 4,8 mrd. kroner utlån i Norge.
- Misligholdt volum ved utgangen av tredje kvartal 2021 var 3,6 mrd. kroner lavere enn ett år tidligere, se figur 2.14. De to siste kvartalene har det vært en nedgang i volumet av misligholdte lån, for foretakene i utvalget samlet, både i det norske og utenlandske markedet. Andelen misligholdte lån går også ned, se tabell 2.5 og figur 2.15. For utlån gitt i Norge ble misligholdsandelen redusert med 1,8 prosentpoeng fra utgangen av tredje kvartal i fjor, se figur 2.16. For norske forbrukslån banker isolert falt misligholdsandelen for utlån i Norge med 2,2 prosentpoeng.

Figur 2.11 Tolvmånedersvekst i forbrukslån i Norge og husholdningenes innenlandsgjeld (K2)

Kilde: Finanstilsynet og SSB (K2)

Figur 2.12 Resultatutvikling forbrukslån*

*Resultatutviklingen gjelder for totale forbrukslån i utvalget som inkluderer norske foretaks utlån i utlandet.

Kilde: Finanstilsynet

³ Utvalget består av 32 banker og finansieringsforetak som tilbyr lån uten sikkerhet til personkunder. Både norske foretak og utenlandske filialer i Norge inngår. Lån uten sikkerhet i finansieringsforetak som kjøper porteføljer av misligholdte lån og lån fra utenlandske foretak som driver grensekryssende virksomhet, inngår ikke i Finanstilsynets utvalgsundersøkelse.

⁴ Justeringen innebærer at solgt volum i perioden 30.09.2020 – 30.09.2021 er lagt til samlet volum utestående per 30.09.2021.

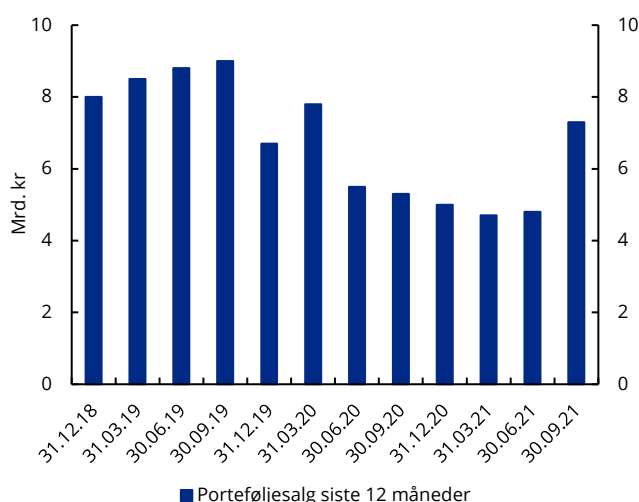
⁵ Forbrukslån banker er definert som spesialiserte banker hvor mer enn halvparten av utlånsporteføljen er lån uten sikkerhet til personkunder. Per 30.09.2021 består gruppen av Bank Norwegian, Brabank, Eika Kreditbank, Instabank og Komplet Bank.

Tabell 2.5 Utviklingen i forbrukslån*

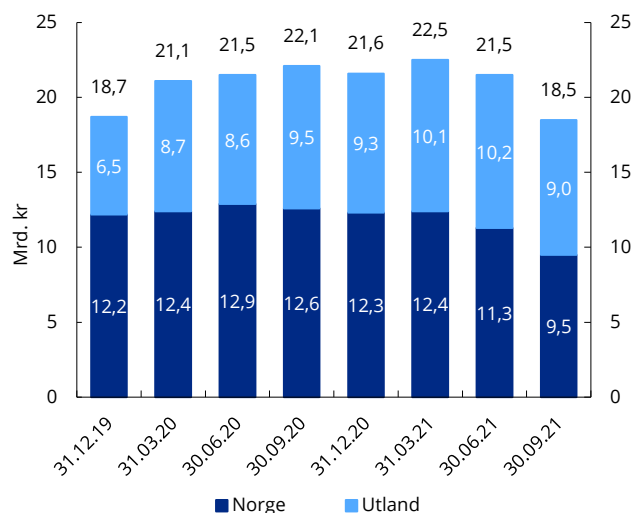
	Samlet utvalg		Norske forbrukslånsbanker	
	1.-3. kv. 21	1.-3. kv. 20	1.-3. kv. 21	1.-3. kv. 20
Forbrukslån per 30.09. Totalt (mill. kr)	142 361	159 485	57 543	65 657
Årsvekst %	-10,7	-5,9	-12,4	2,0
Forbrukslån per 30.09. Norge (mill. kr)	83 757	95 400	25 418	30 204
Årsvekst %	-12,2	-16,5	-15,8	-13,4
Tap i % av gj.sn. forbrukslån (annualisert)	2,3	3,4	3,8	4,8
Nettorente i % av GFK (annualisert)	7,9	8,9	7,4	9,0
Resultat ord. drift i % av GFK (annualisert)	3,1	3,7	2,1	3,6
Misligholdte lån over 90 dg, % av forbrukslån Totalt	13,0	13,8	19,1	20,0
Misligholdte lån over 90 dg, % av forbrukslån Norge	11,4	13,2	16,1	18,3

*Vekstratene er beregnet for sammenlignbart utvalg

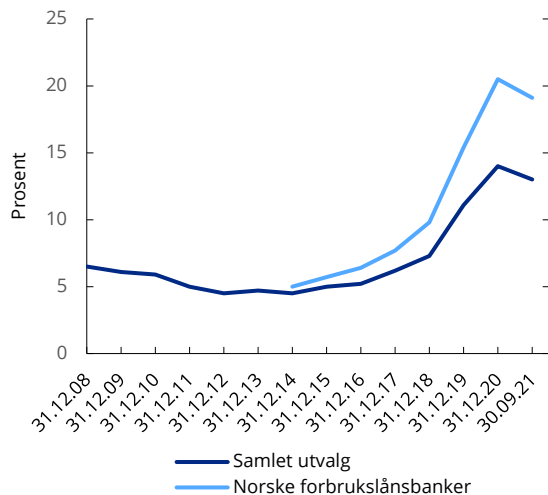
Figur 2.13 Solgte porteføljer av misligholdte forbrukslån siste 12 måneder*

*Inkludert porteføljer av norske foretaks forbrukslån i utlandet
Kilde: Finanstilsynet

Figur 2.14 Misligholdt volum*

*Misligholdt volum for samlet utvalg
Kilde: Finanstilsynet

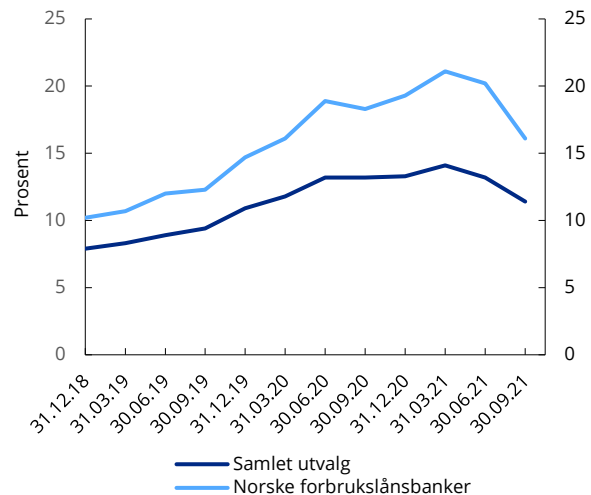
Figur 2.15 Mislighold over 90 dager i prosent av forbrukslån totalt*

*Brutto mislighold for totale forbrukslån, inkludert norske foretaks utlån i utlandet.

Kilde: Finanstilsynet

Figur 2.16 Kvartalsvis utvikling mislighold over 90 dager i prosent av forbrukslån i Norge*

*Brutto mislighold for forbrukslån i det norske markedet

Kilde: Finanstilsynet

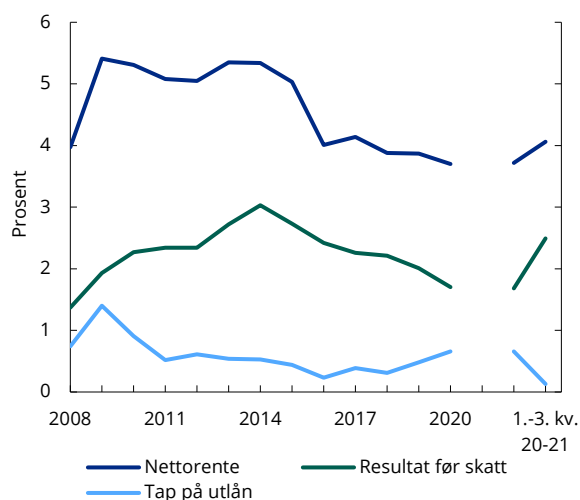
2.3 Finansieringsforetak

- Finansieringsforetakenes⁶ samlede resultat før skatt (annualisert) målt i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital økte med 0,8 prosentpoeng sammenlignet med første til tredje kvartal i fjor, se tabell 2.6 og figur 2.17. Det var høyere netto renteinntekter og klart lavere bokførte tap enn i tilsvarende periode året før.
- Egenkapitalavkastningen var 2,0 prosentpoeng høyere enn i samme periode i fjor. Med unntak av inneværende år har det vært en gradvis nedgang i finansieringsforetakenes egenkapitalavkastning, se figur 2.18. Dette skyldes i stor grad strukturelle endringer i utvalget.⁷
- Finansieringsforetakenes samlede utlån økte med 2 prosent siste tolv måneder, se tabell 2.7.
- Leasing utgjør i underkant av 50 prosent av finansieringsforetakenes samlede utlån. For finansieringsforetak med leasing og bilfinansiering som hovedvirksomhet var det også en forbedring av resultat før skatt, fra tilsvarende periode i fjor, som følge av lavere utlånstap, se tabell 2.8. Leasingvolumet falt med 1,4 prosent for denne gruppen.
- Finansieringsforetak som kjøper porteføljer av misligholdte lån og fordringer, hadde et resultat før skatt som var 3,4 prosentpoeng bedre enn i fjor, målt i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital, se tabell 2.9. Resultatutviklingen er påvirket av en økning i innbetalinger på porteføljene sammenlignet med første til tredje kvartal i fjor. I tillegg har enkelte foretak foretatt en oppskrivning av forventede fremtidige innbetalinger. De balanseførte utlånene i foretakene økte med 3,3 prosent siste tolv måneder.

⁶ Utvalget omfatter 28 norske foretak med leasing, bilfinansiering, factoring og forbrukslån som hovedvirksomhet. Foretak med samme type virksomhet, men konsesjon som kredittforetak, inngår også i utvalget. I tillegg inngår norske finansieringsforetak som kjøper porteføljer av misligholdte lån.

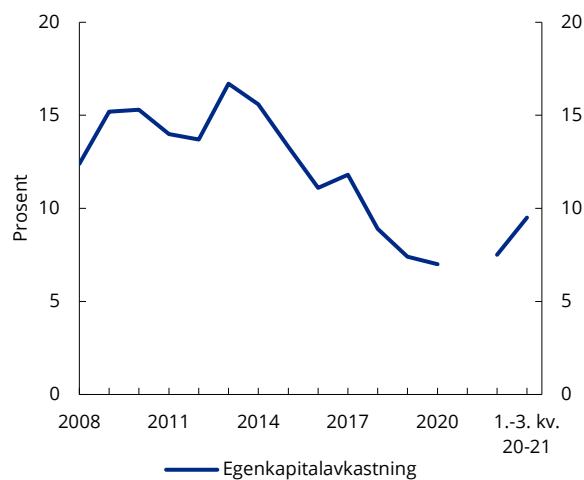
⁷ Over tid har det blitt mindre innslag av foretak med forbrukslån som hovedvirksomhet i utvalget. Dette skyldes at noen foretak har blitt utenlandske filialer, og at enkelte norske finansieringsforetak har blitt innfusjonert i morbank.

Figur 2.17 Resultatutvikling, finansieringsforetak

Kilde: Finanstilsynet

Figur 2.18 Egenkapitalavkastning, finansieringsforetak

Kilde: Finanstilsynet

Tabell 2.6 Resultatposter finansieringsforetak totalt

	1.-3. kvartal 2021		1.-3. kvartal 2020	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Netto renteinntekter	5 275	4,06	4 648	3,72
Andre inntekter	221	0,17	329	0,26
herav verdiendr. finansielle instrumenter	8	0,01	12	0,01
Andre kostnader	1 795	1,38	1 830	1,47
herav lønn og personalkostnader	991	0,76	994	0,80
Driftsresultat før tap	3 403	2,62	2 920	2,34
Bokførte tap på utlån	173	0,13	828	0,66
Resultat før skatt	3 230	2,49	2 092	1,68
Skattekostnad	762	0,59	247	0,20
Resultat etter skatt	2 468	1,90	1 845	1,48
Egenkapitalavkastning	9,5 %		7,5 %	

Tabell 2.7 Balanseposter finansieringsforetak totalt

	30.09.2021		30.09.2020		
	Mill. kr	% br. utlån	Mill. kr	% br. utlån	% vekst
Forvaltningskapital (sum gjeld og egenkapital)	176 605		173 060		2,0
Brutto utlån til kunder	174 941		171 568		2,0
herav utlån vurdert til amortisert kost	174 903		171 490		2,0
Tapsnedskrivninger på utlån til amortisert kost	-4 447	-2,5	-4 630	-2,7	
herav Steg 1 (IFRS)	-650	-0,4	-543	-0,3	
herav Steg 2 (IFRS)/Gruppenedskr. (NGAAP)	-2 432	-1,4	-2 666	-1,6	
herav steg 3 (IFRS)/Individuelle nedskr. (NGAAP)	-1 365	-0,8	-1 422	-0,8	
Brutto misligholdte lån over 90 dager	15 095	8,6	14 936	8,7	
Innlån fra kredittinstitusjoner og fin.foretak	102 813		104 819		-1,9

Tabell 2.8 Hovedposter for foretak med leasing/bilfinansiering som virksomhet

	1.-3. kvartal 2021		1.-3. kvartal 2020	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Netto renteinntekter	3 577	3,21	3 439	3,17
Driftsresultat før tap	2 449	2,20	2 346	2,16
Bokførte tap på utlån	107	0,10	659	0,61
Resultat før skatt	2 342	2,10	1 688	1,56
Skattekostnad	550	0,49	153	0,14
Resultat etter skatt	1792	1,61	1534	1,41

	30.09.2021		30.09.2020		
	Mill. kr	% br. utlån	Mill. kr	% br. utlån	% vekst
Brutto utlån til kunder	150 982		147 997		2,0
herav leasing	85 904		87 107		-1,4
Brutto misligholdte lån, 90 dager	2 235	1,5	2 578	1,7	

Tabell 2.9 Hovedposter for foretak som kjøper misligholdte lån og fordringer

	1.-3. kvartal 2021		1.-3. kvartal 2020	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Netto renteinntekter	967	10,76	451	6,73
Driftsresultat før tap	767	8,54	361	5,38
Bokførte tap på utlån	15	0,17	31	0,46
Resultat før skatt	752	8,37	330	4,93
Skattekostnad	188	2,09	84	1,25
Resultat etter skatt	564	6,27	247	3,68

	30.09.2021		30.09.2020		
	Mill. kr	% br. utlån	Mill. kr	% br. utlån	% vekst
Brutto utlån til kunder	12 879		12 473		3,3
Brutto misligholdte lån over 90 dager	12 606	97,9	12 093	97,0	

3 Forsikringsforetak

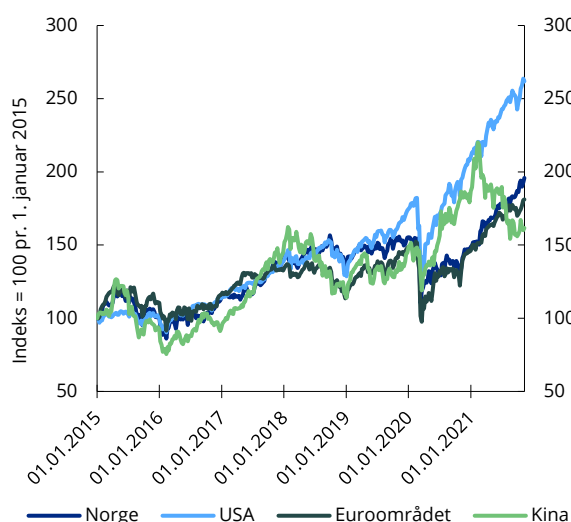
3.1 Livsforsikringsforetak

Kapittelet tar for seg utviklingen i samtlige 11 norske livsforsikringsforetak i første til tredje kvartal 2021 sammenlignet med tilsvarende periode i fjor.

Avkastning og resultat

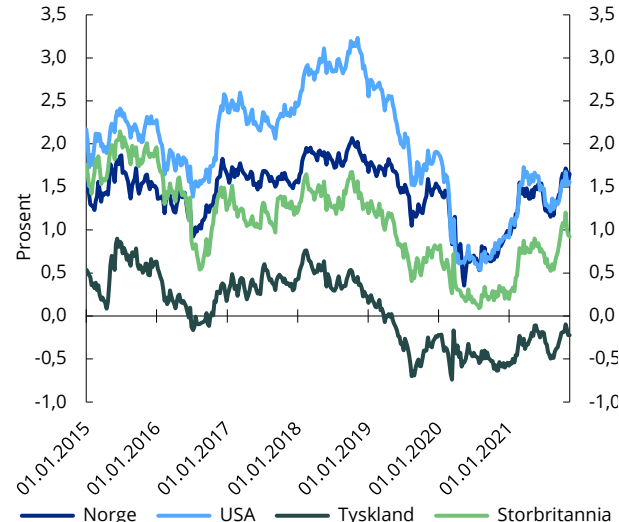
- Den positive kursutviklingen i aksjemarkedene hittil i 2021 bidro til en bedring i livsforsikringsforetakenes avkastning og resultater sammenlignet med første til tredje kvartal 2020, som da var påvirket av det betydelige aksjeprisfallet etter utbruddet av koronapandemien, se figur 3.1. De lange rentene har økt så langt i 2021 og rentenivået er en del høyere enn per 30. september 2020, se figur 3.2.

Figur 3.1 Aksjeindekser utvalgte land

Kilde: Refinitiv. Siste observasjonsdato 11.11.21

Figur 3.2 Rente på 10-årige statsobligasjoner

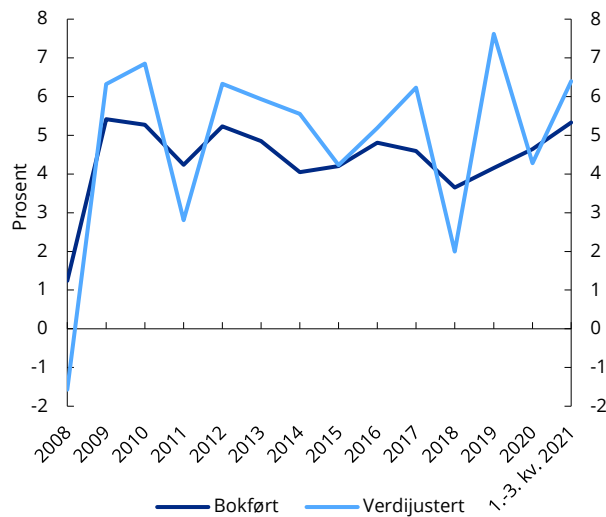

Kilde: Refinitiv. Siste observasjonsdato 11.11.21

- Den verdijusterte avkastningen i kollektivporteføljen, som inkluderer de urealiserte verdiendringene, var 6,4 prosent, opp fra 2,5 prosent⁸ i samme periode i 2020, se figur 3.3 og 3.4. Livsforsikringsforetakenes kursreguleringsfond økte med 12 mrd. kroner, mot en reduksjon i tilsvarende periode i fjor, se tabell 3.1.
- Den betydelige premieveksten i perioden har blant annet sammenheng med reguleringspremier for lønnsvekst og høyere regulering av grunnbeløpet i folketrygden i 2021 sammenlignet med 2020.
- Bokført avkastning i kollektivporteføljen var 5,3 prosent, opp fra 3,9 prosent.
- Verdiøkning på aksjer, samt realisert gevinst på derivater bidro mest til de økte investeringsinntektene i kollektivporteføljen, se figur 3.4.
- Livsforsikringsforetakene samlet hadde en positiv verdiendring på eiendom, som inkluderer valutakurseffekter, på 1,3 mrd. kroner, ned fra 3,6 mrd. kroner.
- Avkastningen i investeringsvalgporteføljen var på 10,7 prosent, opp fra -0,4 prosent.
- Livsforsikringsforetakenes resultat før skatt var på 8,5 mrd. kroner, som tilsvarer 0,6 prosent av GFK.

⁸ Alle avkastningstall og nøkkeltall hvor resultatposter ses i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital er annualisert.

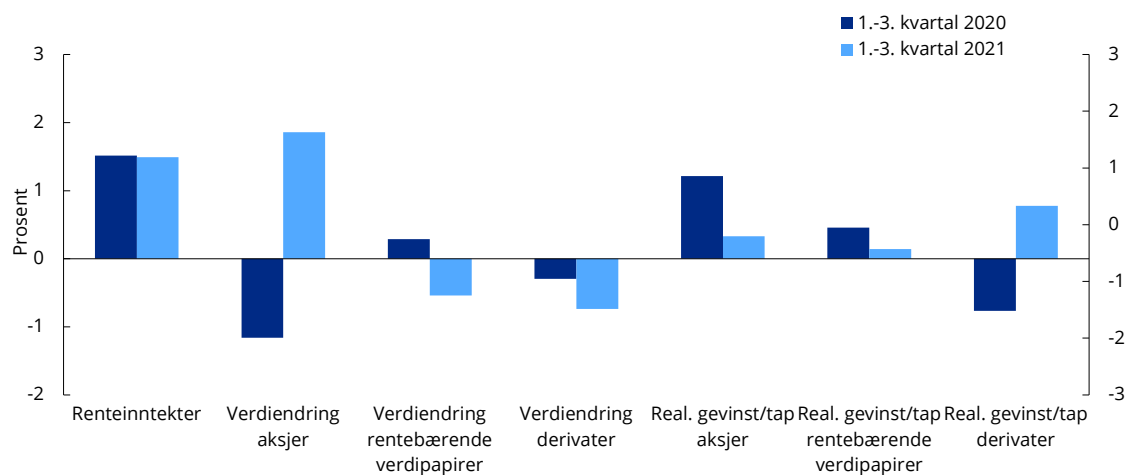
Figur 3.3 Avkastning i kollektivporteføljen

Tabell 3.1 Utvalgte resultatposter for livsforsikringsforetakene

	1.-3. kvartal 2021		1.-3. kvartal 2020	
	Mill. kr	% av GFK	Mill. kr	% av GFK
Forfalte bruttopremier	107 139	7,5	79 024	6,1
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	56 326	4,0	20 942	1,6
herav renteinntekter og utbytte på finansielle eiendeler	21 184	1,5	19 711	1,5
herav gevinster ved realisasjon	16 831	1,2	8 958	0,7
herav verdiendringer	12 881	0,9	-13 947	-1,1
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	43 032	3,0	2 856	0,2
Utbetalte erstatninger	-49 603	-3,5	-48 190	-3,7
Endring i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	-45 932	-3,2	-4 594	-0,4
herav endring i kursreguleringsfond	-12 425	-0,9	9 005	0,7
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-22 047	-1,6	-12 067	-0,9
Resultat fra kundeporteføljene (teknisk regnskap)	5 006	0,4	968	0,1
Resultat fra selskapsporteføljen (ikke-teknisk regnskap)	3 507	0,2	2 646	0,2
Resultat før skatt	8 513	0,6	3 614	0,3
Endringer i kursreguleringsfond	12 425	0,9	-9 005	-0,7
Verdijustert resultat før skatt	20 938	1,5	-5 391	-0,4
Totalresultat (etter skatt og andre inntekter og kostnader)	6 724	0,5	3 722	0,3

Figur 3.4 Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen, prosent av GFK

Balanse

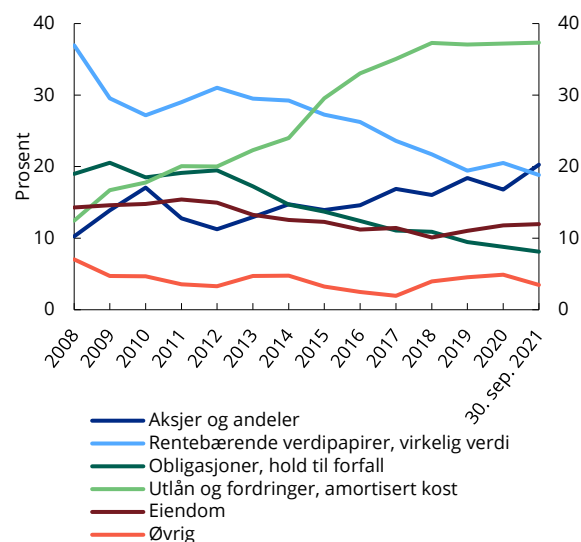
- Livsforsikringsforetakenes totale forvaltningskapital økte med 12 prosent det siste året til 1 971 mrd. kroner, se tabell 3.2.
- Utlån og fordringer til amortisert kost utgjør den største andelen av investeringene i kollektivporteføljen, se figur 3.5. Aksjeandelen økte med fire prosentpoeng det siste året og var 20 prosent per 30. september 2021. I samme periode er andelen obligasjoner redusert tilsvarende.
- Aksjer og andeler utgjør den største andelen av investeringene i investeringsvalgporteføljen med 65 prosent, se figur 3.6. Aksjeandelen økte med tre prosentpoeng det siste året.

Tabell 3.2 Utvalgte balanseposter for livsforsikringsforetakene

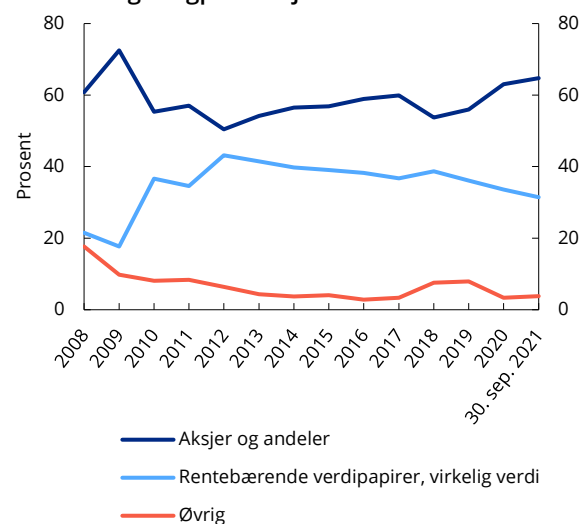
	30.09.2021		30.09.2020	
	Mill. kr	% av FK	Mill. kr	% av FK
Bygninger og faste eiendommer (inkl. eiendomsselskaper)	159 311	8,1	142 264	8,1
Finansielle eiendeler til amortisert kost	622 025	31,6	591 854	33,7
Finansielle eiendeler til virkelig verdi	1 116 860	56,7	956 517	54,4
herav aksjer og andeler	609 992	30,9	455 209	25,9
herav rentebærende verdipapirer	469 105	23,8	460 184	26,2
Sum eiendeler (forvaltningskapital)	1 971 261	100,0	1 758 293	100,0
herav eiendeler i selskapsporteføljen	169 306	8,6	163 200	9,3
herav eiendeler i kollektivporteføljen	1 259 683	63,9	1 167 396	66,4
herav eiendeler i investeringsvalgporteføljen	540 585	27,4	426 168	24,2
Forsikringsforpliktelser – kontraktsfastsatte forpliktelser	1 225 312	62,2	1 142 043	65,0
herav premiereserve	988 755	50,2	971 537	55,3
herav tilleggsavsetninger	72 978	3,7	62 938	3,6
herav kursreguleringsfond	100 185	5,1	78 358	4,5

Figur 3.5 Investeringer i kollektivporteføljen.

Andeler

Figur 3.6 Investeringer i investeringsvalgporteføljen. Andeler

3.2 Skadeforsikringsforetak

Kapittelet tar for seg utviklingen i 36 skadeforsikringsforetak⁹ i første til tredje kvartal 2021 sammenlignet med tilsvarende periode i fjor.

Resultat

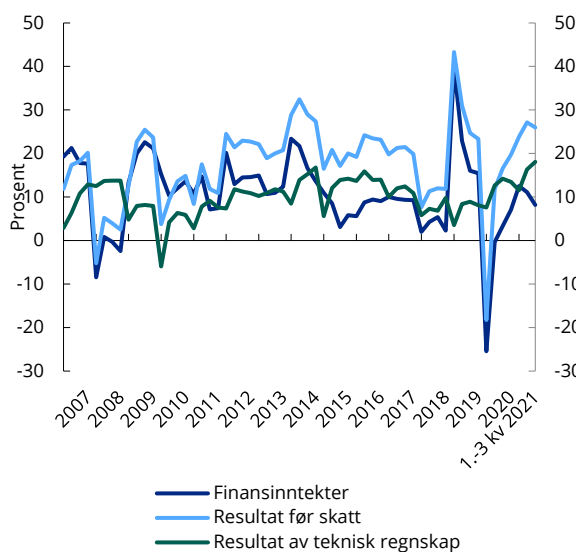
- Skadeforsikringsforetakenes resultat før skatt økte med 4,6 mrd. kroner til 11,3 mrd. kroner (26 prosent av premieinntektene for egen regning), se tabell 3.3 og figur 3.7.
- Målt i prosent av opptjente premier for egen regning, fikk skadeforsikringsforetakene et rekordsterkt forsikringsresultat. Økte inntekter fra realisasjon av aksjer bidro i tillegg til en bedring i finansresultatet, se figur 3.8.
- Både samlet kostnadsprosent og samlet skadeprocent ble bedret som følge av sterk premievekst og lav vekst i erstatningsutbetalingene. Kombinertprosenten for egen regning ble redusert fra 86,5 til 82,6 prosent.

Tabell 3.3 Utvalgte resultatposter for skadeforsikringsforetakene

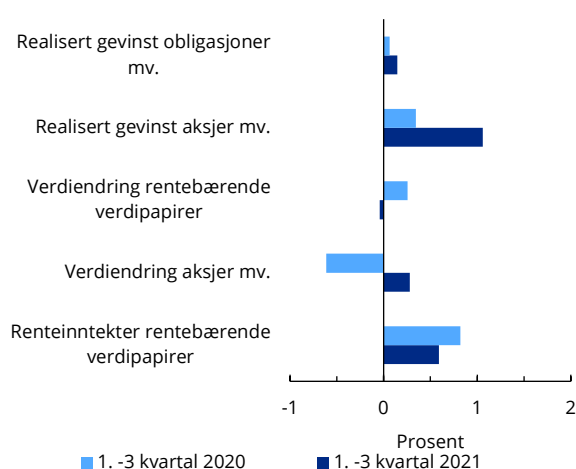
	30.09.2021		30.09.2020	
	Mill. kr	% av premie	Mill. kr	% av premie
Premieinntekter for egen regning	43 380		40 496	
Erstatningskostnader for egen regning	28 374	65,4	27 845	68,8
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	7 252	16,7	6 998	17,3
Resultat av teknisk regnskap	7 842	18,1	5 753	14,2
				0
Netto inntekter fra investeringer	3 552	8,2	1 337	3,3
herav renteinntekt og utbytte på finansielle eiendeler	1 321	3,0	1 537	3,8
herav verdiendringer	429	1,0	-646	-1,6
herav gevinster ved realisasjon	2 056	4,7	624	1,5
Resultat av ikke-teknisk regnskap	3 434	7,9	957	2,4
				0
Resultat før skattekostnad	11 276	26,0	6 710	16,6

⁹ Samtlige norske skadeforsikringsforetak med unntak av egenforsikringsforetak (captives), sjøforsikringsforetakene Gard og Skuld, og Den Norske Krigsforsikring for Skib Gjensidig Forening.

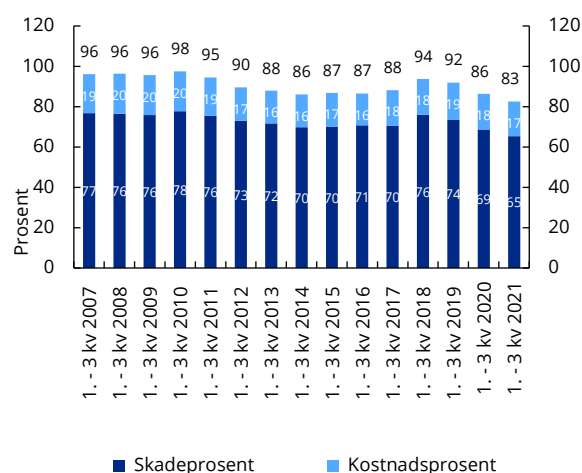
Figur 3.7 Resultater i skadeforsikringsforetakene samlet. Prosent av premieinntektene f.e.r., hittil i år

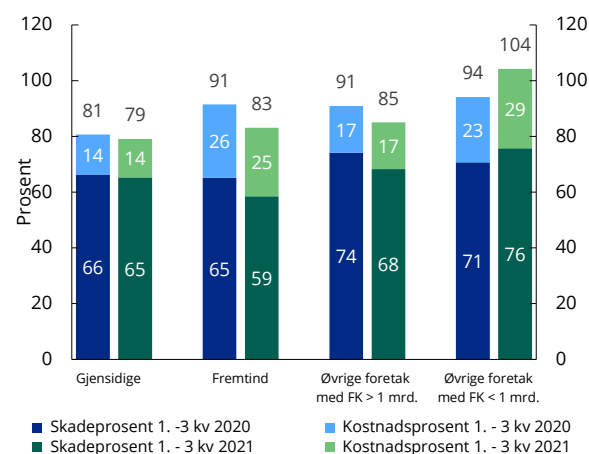
Figur 3.8 Netto inntekter fra investeringer, prosent av GFK

Figur 3.9 Sum av skade- og kostnadsprosent f.e.r. for skadeforsikringsforetakene samlet (kombinertprosent)

Figur 3.10 Skade- og kostnadsprosent f.e.r. (kombinertprosent) for de to største norske skadeforsikringsforetakene og grupper av øvrige norske foretak

I beregningen av kostnadsprosent for foretak med forvaltningskapital under én mrd. kroner er brannkassenes kostnader i post 5 i resultatoppstillingen utelatt.

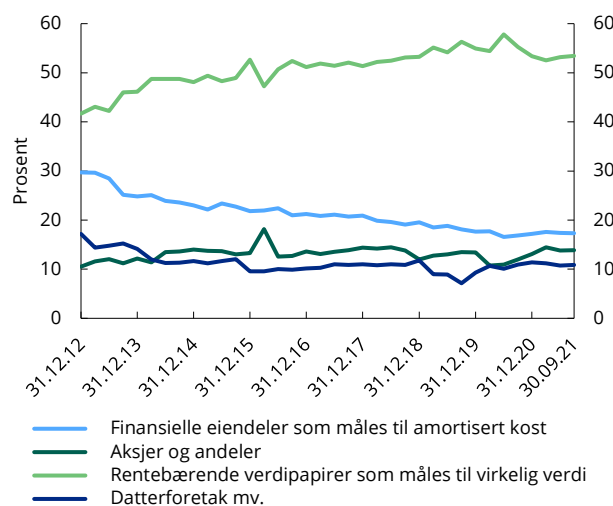
Balanse

- Skadeforsikringsforetakenes forvaltningskapital økte med 6 prosent, til 163 mrd. kroner, det siste året.
- Sammensetningen av investeringene har endret seg lite sammenlignet med samme periode i fjor. Aksjer og obligasjoner til virkelig verdi utgjorde henholdsvis 14 og 53 prosent av investeringene per 30. september 2021, se figur 3.11.

Tabell 3.4 Utvalgte balanseposter for skadeforsikringsforetakene

	30.09.2021		30.09.2020	
	Mill. kr	% av FK	Mill. kr	% av FK
Investeringer	122 107	74,8	115 428	75,1
Bygninger og andre faste eiendommer	1 456	0,9	1 253	0,8
Datterforetak, tilknyttet foretak og felleskontrollerte foretak	13 309	8,1	12 621	8,2
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	21 118	12,9	19 502	12,7
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	86 224	52,8	82 052	53,4
Aksjer og andeler	16 898	10,3	13 824	9,0
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	65 226	39,9	63 786	41,5
Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser	7 933	4,9	6 565	4,3
Sum eiendeler (forvaltningskapital)	163 327	100,0	153 607	100,0
Egenkapital	53 071	32,5	50 241	32,7
Forsikringsforpliktelser brutto	82 365	50,4	80 626	52,5
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie	27 684	16,9	26 022	16,9
Brutto erstatningsavsetning	53 910	33,0	53 786	35,0

Figur 3.11 Skadeforsikringsforetakenes investeringer.
Prosent av samlede investeringer

4 Vedlegg

4.1 Makroøkonomiske størrelser

Tabell 4.1 Nøkkeltall norsk økonomi

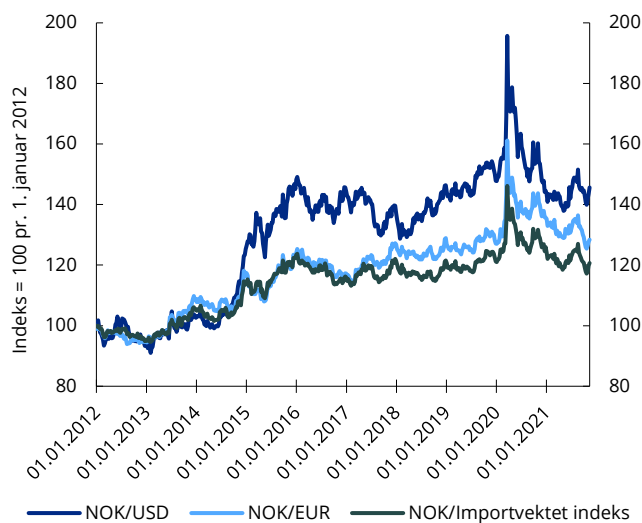
	3. kv. 20	4. kv. 20	1. kv. 21	2. kv. 21	3. kv. 21
BNP*	4,3	0,8	-0,6	1,1	3,1
BNP Fastlands-Norge*	4,9	2,0	-1,0	1,4	2,9
Boligpriser	5,8	8,7	12,5	10,1	8
K3	5,2	4,4	3,9	3,5	
K3 utenlandsgjeld	7,8	2,8	-0,3	-3,1	
K2	4,6	4,8	5,0	5,3	5,3
K2 husholdninger	4,7	4,9	4,8	5,2	5,1
K2 ikke-finansielle foretak	3,3	3,8	4,3	4,6	5,1
Arbeidsledighet (AKU)	5,4	4,8	5,0	5,1	4,2

Vekstratene for BNP (vekst fra foregående kvartal) er sesongjusterte kvartalstall.

* Tall for 3. kv. 2021 er for juni-august. Arbeidsledigheten er nivå-tall for gjennomsnittet av kvartalet. (Fra 2021 er det nytt spørreskjema for Arbeidskraftundersøkelsen (AKU), som kan gi brudd i statistikken.) De øvrige tallene er tolv måneders vekst ved utgangen av perioden.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Eiendom Norge, Eiendomsverdi og Finn.no

Figur 4.1 Valutakursutvikling

Kilde: Refinitiv. Siste observasjonsdato 12.11.21

Tabell 4.2 Utvikling i verdipapir- og valutamarkedet

		Nivå	Endr. i basispkt (renter) og % (aksjer og valuta) i løpet av perioden		
		12.11.2021	1.1.2020- 31.12.2020	3. kv. 2021	1.1.2021- 12.11.2021
Aksjemarkeder	Norge		-3,4	6,9	31,3
	USA		21,4	0,4	25,5
	Euroområdet		-0,4	0,5	24,3
	Verden		16,5	0,1	21,8
	Japan		9,2	5,3	15,9
Statsrenter 10 år	Norge	1,64	-61	21	67
	USA	1,58	-100	8	67
	Tyskland	-0,26	-39	1	32
Pengemarkedsrenter 3 mnd	Norge	0,78	-135	38	29
	USA	0,16	-167	-2	-8
	Euroområdet	-0,56	-16	0	-2
Swaprenter Norge	2 år	1,62	-140	30	104
	5 år	1,85	-105	26	90
	10 år	1,87	-78	23	59
Valutakurser	NOK/EUR	9,95	6,2	-0,9	-5,1
	NOK/USD Imp. vektet	8,69	-2,6	1,4	1,5
	NOK	107,70	2,5	0,3	-2,8

Kilde: Refinitiv

